

V. Рецензії.

МИКОЛА ЛЕЛЕКАМ

Рецензія

на стенограму лекції доцента Потушняка Ф.М.,
прочитану на I курсі історичного факультету
Ужгородського державного університету, від
дня 25 листопада 1949 р.

Тема лекції: "Буржуазні школи в етнографії".

У лекції доц. Ф.М.Потушняка на тему "Буржуазні школи в етнографії" викладені дві основні школи, а саме "Школа культурних кругів" і т. зв. "Функціональна школа". Ці школи в буржуазній етнографії зародилися в епоху імперіалізму та в епоху його розкладу. Тому вони є глибоко реакційними і шкідливими для прогресивної науки.

Доц. Ф.М.Потушняк на початку лекції дає короткий огляд попередньої лекції, а саме – критичний огляд різних шкіл в етнографії до поч. XX ст. З методичного боку це правильно. Після цього він зупиняється на вивченні і аналізі т. зв. "школи культурних кіл". Дає історію виникнення цієї школи, особливо погляди патера Шмідта, і аналізує різновидності цієї школи.

У другій частині лекції доц. Ф.М.Потушняк дає огляд і характеристику функціональної школи в етнографії, яка, як він правильно відзначає, є зараз пануючою в буржуазній етнографії. Поширена вона переважно в англо-саксонських країнах.

Лекцію тов. Ф.М.Потушняк закінчує довгою цитатою з журналу "Советская этнография".

З стенограми лекції Ф.М.Потушняка ми бачимо, що він добре опанував і вивчив як буржуазну, так і марксистсько-ленінську науку етнографії. Лекція насичена фактами і прикладами, розглядає питання хронологічно і місцями, навіть, відважується на критику і гострі вислови проти реакційних буржуазних поглядів в етнографії.

Про те в лекції доц. Ф.М.Потушняка є ряд недоліків методологічного та ідейно-політичного порядку.

1. В лекції не наведено плану, не подано літератури по розроблюваній темі. При обговоренні лекцій тов. Потушняка у минулому, йому вже кілька разів звертали увагу на те, щоб він на початку кожної лекції подавав її план, називав найважливішу літературу, що полегшує студентам краще вивчити пройдений матеріал. Це тим більше потрібно по даній дисципліні, бо немає підручників.

2. Доц. Ф.М.Потушняк замість того, щоб подати більше пояснень про суть поглядів буржуазних етнографів, навантажив лекцію непотрібними біографічними даними реакційних буржуазних етнографів. Так, наприклад, біографічні дані патера Шмідта займають майже одну сторінку. Для розуміння його реакційних поглядів досить було б про нього сказати три-чотири речення. Для чого потрібно знати студенту I-го курсу, що Акерман був доктором, професором і в 1939 році славили його 80-річчя. З представників поодиноких буржуазних шкіл досить було б привести одне або два імена, а не подавати їх кілька десятків. Ці імена тільки затемнюють ясність викладу.

3. Великим недоліком в лекції доц. Ф.М.Потушняка вважаю і те, що він виникнення однієї або іншої "школи" з виступом чи діяльністю поодиноких буржуазних етнографів. Правильніше було б, коли б лектор виникнення нових буржуазних теорій висвітлював у зв'язку з соціально-економічними змінами в розвитку суспільства і з класовою боротьбою.

4. Доц. Ф.М.Потушняк, у розглядуваній нами лекції та в інших лекціях, мало уваги звертає на ясність і чіткість стилю і мови. Лекції настільки насичені різними висловлюваннями (але не класиків марксизму-ленінізму), латинськими і іншими чужомовними термінами, назвами зарубіжних журналів і книг, стислими і лаконічними реченнями, що лекцію трудно зрозуміти навіть і в друкованій формі. Для студентів I-го курсу викладач повинен свої лекції подавати популярно, але науково. Лектор не повинен навантажувати лекції такими словами і термінами, які в пам'яті слухачів залишаться тільки голими звуками без конкретного змісту. Мова і стиль лекцій тов. Потушняка мало доступні студентам першого курсу.

5. Великим недоліком у викладанні тов. Ф.М.Потушняка вважаю відсутність гострої критики буржуазних етнографів. У читача і слухача складається враження, що тов. Потушняк боїться, або не хоче висловлювати гострих слів на адресу